

Plán riešenia ochorenia COVID-19 v MRK

Piatok, 03 Apríl 2020

(schválený uznesením Vlády SR č. 196 zo dňa 02. apríla 2020)

Základné informácie

Marginalizované rómske komunity (ďalej len „MRK“) tvoria špecifickú rizikovú skupinu v rámci prevencie a ochrany obyvateľstva pred šírením koronavírusu. V MRK je viac faktorov, ktoré poukazujú na vyššiu ohrozenosť tejto skupiny. Medzi tieto faktory patria zlý zdravotný stav vrátane neliečených a chronických chorôb, nedostatočné hygienické podmienky vrátane prístupu k pitnej vode, zhoršený prístup k zdravotným službám, nižšie povedomie o správnej hygiene, vyššia hustota obyvateľstva, migrácia príslušníkov MRK za prácou do a zo zahraničia. Pri súčasnej epidemiologickej situácii v Európe zaznamenávame zvýšený návrat príslušníkov MRK zo zahraničia na Slovensko. Keďže sa vracajú a cestujú cez krajiny s výrazne horšou epidemiologickou situáciou, je veľké riziko zánosu ochorenia COVID-19 do rómskych osád s extrémne vysokou pravdepodobnosťou jeho šírenia a vzniku epidémií v týchto osadách a následne aj mimo nich.

Cieľová skupina

Atlas rómskych komunit z roku 2019 udáva 819 obcí na Slovensku, kde sú prítomné MRK. Nie všetky sú rovnako ohrozené. Ak je možné koronavírus SARS-CoV-2 udržať mimo týchto lokalít, využijúc ich relatívnu izolovanosť, vieme sa odbremeniť od veľkej časti problému. Naopak, v hustom priestore týchto koncentrácií sa vírus môže šíriť rýchlo a spôsobovať veľké komplikácie a šírenie epidémií. Permanentný krízový štáb pripravil zoznam vysoko ohrozených osád a lokalít, ktoré sú špecifické svojou hustotou a počtom obyvateľstva, ako aj zlými životnými podmienkami. Celkovo určil 1044 takýchto osád, kde žije 260 000 ľudí. Disponuje informáciami, že približne 1400 príslušníkov MRK prišlo nedávno zo zahraničia a asi u 220 sa pozorovali klinické príznaky respiračného ochorenia.

Odbery a testovanie klinických vzoriek

V súčasnej situácii je nevyhnutné zistiť, ktoré osoby majú ochorenie COVID-19. Keďže ochorenie COVID-19 má podobné príznaky ako ďalšie respiračné ochorenia, môžeme ho identifikovať iba laboratórnym vyšetrením. Preto je nevyhnutné, aby sa všetkým osobám, ktoré sa nedávno vrátili zo zahraničia (pred 14 dňami) a osobám s prítomnými klinickými príznakmi respiračného ochorenia odobrali klinické vzorky na laboratórne vyšetrenie. Všetkým osobám, ktoré sa nedávno vrátili zo zahraničia, treba nariadiť prísnu karanténu a kontrolovať jej dodržiavanie. Odbery klinických vzoriek zabezpečia odberové skupiny príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, za asistencie polície a mimovládnych organizácií. Taktiež zabezpečia aj transport na určené regionálne úrady verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“). Testovanie klinických vzoriek zabezpečí RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Trenčíne a Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“) metódou RT-PCR. Výsledky z laboratórných vyšetrení sa vkladajú do informačného systému ÚVZ SR COVID-19 napojeného na Národné centrum zdravotníckych informácií (ďalej len „NCZI“). Údaje z neho sa automaticky presunú

do Epidemiologického informačného systému EPIS. Národné centrum zdravotníckych informácií zabezpečí hlásenie údajov príslušnému RÚVZ a ÚVZ SR.

Manažment osôb so známym výsledkom laboratórneho vyšetrenia

Príslušný regionálny hygienik po zvážení všetkých dostupných informácií rozhodne a určí postup, či osoby s ochorením COVID-19 budú riešené individuálne, alebo bude v karanténe celá osada.

Ak sa budú riešiť individuálne, stredne ťažké a ťažké prípady budú hospitalizované v určenom zdravotníckom zariadení, ľahšie formy v karanténnom ubytovacom zariadení (ubytovne, improvizovaná nemocnica, školy a pod.) Je potrebné testovať všetky prípady ochorenia.

Ak bude v karanténe celá osada, ťažšie prípady budú hospitalizované v určenom zdravotníckom zariadení. Ostatní zostávajú v domácej izolácii a je im priebežne poskytovaná zdravotná starostlivosť za účasti vojenských zdravotníkov, mimovládnych organizácií a dobrovoľníkov. V tomto prípade má zmysel testovať len uzdravených.

Osoby, ktorých laboratórne výsledky boli negatívne na ochorenie COVID-19, zostávajú v osade bez ďalších obmedzení. Osoby, u ktorých sa laboratórne potvrdil COVID-19 a majú prítomné klinické príznaky, budú po indikácii lekárom prevezené na hospitalizáciu do určených zdravotníckych zariadení. Osoby, u ktorých sa laboratórne potvrdilo ochorenie COVID-19 a nemajú žiadne klinické príznaky respiračného ochorenia, budú prevezené do karantény do určených ubytovacích zariadení. Po 14-dňovej karanténe sa im odoberie 2x klinická vzorka na laboratórne vyšetrenie. V prípade, ak sú tieto výsledky vyšetrení negatívne, budú pacienti prevezení domov.

Hospitalizácia a liečba v zdravotníckych zariadeniach

Zdravotnícke zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti musia mať zabezpečené prevádzkové opatrenia v súlade s Usmernením hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2. Ministerstvo zdravotníctva SR určí zoznam zdravotníckych zariadení, v ktorých budú osoby s potvrdeným COVID-19 hospitalizované a liečené. Liečba pacienta s ochorením COVID-19 sa riadi klinickými protokolmi (www.standardnepostupy.sk). Zo zdravotníckeho zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti sú pacienti po ústupe klinických príznakov a ak to zdravotný stav umožňuje prevezení do 14 dňovej karantény do určených ubytovacích zariadení, po ktorej sa im odoberie 2x klinická vzorka na laboratórne vyšetrenie. V prípade, ak sú tieto výsledky vyšetrení negatívne, budú pacienti prevezení domov.

Karanténa v ubytovacích zariadeniach

Do karantény v ubytovacích zariadeniach sú umiestnené osoby, u ktorých sa laboratórne potvrdilo ochorenie COVID-19 a sú bez klinických príznakov respiračného ochorenia a osoby s potvrdeným COVID-19, ktoré boli hospitalizované, ustúpili u nich klinické príznaky a ich zdravotný stav im umožňuje opustiť zdravotnícke zariadenie. Pacienti sú v 14 dňovej karanténe, po ktorej sa im odoberie 2x klinická vzorka na laboratórne vyšetrenie. V prípade, ak sú výsledky vyšetrení na COVID-19 negatívne, môže sa takáto osoba vrátiť domov.

Karanténa osady

COVID-19 je infekčné ochorenie vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2. Vírus sa prenáša kvapôčkami sekrétu pri kašli, kýchaní a rozprávaní. Ohrozené sú osoby po blízkom alebo dlhšie trvajúcom styku s nakazeným. K prenosu infekcie dochádza aj kontaminovanými predmetmi. Ochorenie postihuje hlavne osoby z domácnosti a okolia chorého. V prípade, že v osade bude viac ako 10 % osôb, ktorí budú pozitívne testovaní na ochorenie COVID-19, nemá zmysel dávať ľudí do karantény do ubytovacích zariadení, ale je nutné dať do karantény osadu ako celok. Platí však, že osoby, u ktorých sa laboratórne potvrdil COVID-19 a ich telesná teplota je vyššia ako 38 °C a sú prítomné ďalšie príznaky ako dýchavičnosť a kašeľ, budú prevezené na hospitalizáciu do určených zdravotníckych zariadení. V tomto prípade má zmysel testovať len uzdravené osoby. Pri karanténe osady je potrebné uzatvoriť osadu, zabezpečiť informovanosť a komunikáciu, bezpečnosť, zabezpečiť osobitné sledovanie úzkych kontaktov, zabezpečiť zásobovanie osady potravinami a vodou, zabezpečiť zdravotnícku pomoc a v prípade potreby zvážiť zriadenie improvizovanej kuchyne a nemocnice.

Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD. v.r.
hlavný hygienik Slovenskej republiky